

gyermekirodalmi lap
2023. május

NAPSUGÁR

FUT, FUT AZ ÁRAM!

Éljenek az anyukák, nagymamák, dédmamák, ükanyák, de a sors az apukákról, nagypapákról, dédpapákról, ükapákról se feledkezzék meg! És ha ennyi mindenkit éltet a május, gondoljunk jó szívvel testvérekre, rokonokra is!

A Napsugár lapjain fagyoszentekkel és szívbéli társakkal törődünk. Megtetszik nekünk valaki és előregondolunk, a nyár fele. Magot vetünk, palántát ültetünk és hopp, Portugáliába utazunk. Számba vesszük Erdély ortodox és görögkatolikus templomait, pohárszékek, almáriumok mélyére kukucskálunk.

Zsigmond Emesétől megtudjuk, hogy a szemenszedett hazugság valaha bizony igazság volt! A nádasban rigókra lesünk, majd fejest ugrunk a legközelebbi medencébe. Legyen szép tavaszotok mókás-vicces, komoly-tudós, mesélő-mélázó barátokkal, a Napsugárral!

László Noémi
főszerkesztő

A handwritten signature in blue ink, which appears to read 'László Noémi'.

CÍMLAP: KÜRTI ANDREA

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. LXVII. évfolyam 739. szám. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.
Főszerkesztő: László Noémi • Képszerkesztő: Bak Sára • Szerkesztő: Berki Tímea
Lapterv: Division Boutique Agency • DBA (www.teamdba.co)
Megrendelhető: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202 ap. 101 • 0264418001
naps.sziv@napsugar.ro • www.napsugar.ro • www.facebook.com/napsugar.szivarvany
A lapok árát a következő bankszámlákra várjuk: RO45RNCB0106026602080001 BCR CLUJ,
RO70BTRL01301202P90961XX BT CLUJ, SC NAPSUGÁR-EDITURA SRL, CUI: 210622.
Készült a kolozsvári TipoOffset Kft. nyomdájában, nyomdai előkészítés: Komáromy László.
ISSN 1221-7751

TÁMOGATÓINK:

ÁRA 8 LEJ

KALAP ÉS POCAK

Hahaha – hallatszík a kerítés mögöl. Alighanem az a horgas orrú, veres képű öregember, akiről az egész falu tudja, hogy mindig nevetgél.

Barabaru meg is kérdezte:

– Mit nevensz? Talán rajtam kacagsz, mert olyan az arcom, mintha savanyú szőlőt ettem volna?

– Hahaha – hallatszott megint, és a pocakos kisöreg felkönyökölt a düledező kerítésre. Mintha meghajolt volna, úgy előredőlt a kerítéssel, egészen Barabaru orráig. Aztán megkérdezte:

– Neked ború nélkül nem lehet jókedved? Nem rajtad, hanem magamon nevettem. Elmesélem neked! Gyere át, ide, a szőlőhegyem másik oldalára, igyunk egy kis almabort.

– Szőlőtől roskadozik minden, te meg almaborral kínálsz? – csodálkozott Barabaru.

– Mit vétett neked az alma? Ugyanolyan édes, mint a szőlő! – válaszolt a pocakos.

Le is ültek, és az öreg nagy vidáman töltötte a kancsóból az almalét.

– Szóval – szólalt meg –, azon kacagtam, hahaha, hogy nekem a pocakom nagy, neked meg a kalapod.

– Neked? – csodálkozott Barabaru. – Nem is nagy! Nézd, a kancsónak mekkora a hasa!

– Hahaha! Tényleg! De a kalapod, az mégiscsak hatalmas! – szólt az öreg hasas.

– Akkor mégiscsak rajtam kacagtál – állapította meg Barabaru.

– Nem én, csak a kalapodon. Nem is láttam tőle, hogy te vagy az. Hogyan kacaghattam volna rajtad? – védekezett az öreg.

– De hát a kalap mögött én rejtőztem! Mint ahogyan te a kalapkacagásba rejtetted a csúfolódást – morfondírozott Barabaru.

– Értem én, hogy a kalap és a korszó hasa is nagy, de igyunk már végre egy kortyot. Lásuk, elég édes-e – indítványozta pocakját simogatva az idős ember.

– Hahaha – kacagott az öreg. – Itt ülünk, iszogatunk, és észre sem vettem, hogy van nálad valami, ami még a kalapodnál is nagyobb – fűzte hozzá az aggastyán, pocakjára téve barátja kalapját.

– Ez bizony olyan nagy, hogy még te is benne vagy – kiáltott fel vidáman, minden bosszúságot egy csapásra feledve Barabaru.

– Mi az, te Barabaru? Milyen könyvecske az? – érdeklődött nagy szemet meresztve az öreg.

– Itt van, ni, a 699. oldalon. Aszondja, Orbán! Igaz, ez itt a könyvben szent ember volt, de amúgy olyan, mint te, vidám és szőlőszerető.

– Hahaha – kacagott Orbán, nagyot csettintve ujjával. – Ez szentigaz! Mára ez a legviccesebb dolog, hogy a nevemre bukkantunk egy ilyen könyvben. Igyunk erre egy pohár igazi szőlőnedűt! Hahaha!

◆
◆ TÓTH ÁGNES versei

PONGRÁC, SZERVÁC, BONIFÁC

Hej, ti három, fagyos szentek,
kertem alján mit kerestek?
Honnan jöttök, hova mentek?
Májusban mért dideregtek?

Siessetek, mert már fázom,
lefagy a rügy minden ágon.
Rossz termés lesz, ha még sokat
keringtek a kertek alatt!

Még a nyárfáim is fáznak,
havaznak, úgy citeráznak.
Sőt a kocsonyám is remeg,
egyétek meg, és menjetek!

Nosza, gyorsan lóduljatok!
Délirányba forduljatok.
Ott a nap majd felmelegít,
kiolvadni biztos segít.

Arrafelé, meglátjátok,
bundátok is eldobjátok.
Ha elmentek, mi se fázunk,
Nap fényében kivirágzunk.

ANYÁMNAK

Anyák napján szellő
vagy napsugár leszek.
Cirógatom jó anyámat,
s a kedvére teszek.
Majd virággá válok,
lila kökörcsinné,
szirmaim hullatom
fáradt lába elé.
Ha megjön az este,
gyerekké változom,
ölelem, csókolom,
s a fülébe súgom:
– Nagyon boldog vagyok,
és köszönöm neked,
hogy az anyukám vagy,
s gyermeked lehetek.

KISS LEHEL

ORBÁN

Elcammogtak már a fagyosszentek,
hátra csak a vén Orbán maradt.
Árnyékától vacognak a kertek,
s kertekben az ágak, bogarak.

A vincellér alkudozna véle,
ígéreteket hord elé, nagy halomba.
„Csak egy kicsit több fény s meleg kéne,
mert a világ hűvös katakomba!”

Orbán hallgat megbillent süveggel,
kacsint egyet: érti jól a témát,
s deres kézzel tisztogatni kezdi
a Napot, mint színarany paténát.

katakomba: föld alatti járatok
rendszere

paténa: kerek, közepén bemélyedő
kis tányér, amelyen az ostya a
katolikus szentmise idején pihen

MÁRTON ÉVA rajzai

NAGYÁLMOS ILDIKÓ BIZTOS Ő

Szeretem, egészen biztos,
pirulok, fülcimpám ég,
remeg a kezem, ha titkon
a szeme sarkából néz.

Dadogok, hogyha kérdez,
a szívem összeviszsa ver,
és bolondságokat beszélek,
ha valamit mondani kell.

Hiába minden tervem,
itt semmi ráció,
ő irányít itt mindent,
s a komplikáció.

BABÁK

Eszembe jutott Bözsi néni. A Csalogány utca sarkán egy sokemeletes bérház földszintjén lakott Ilonka néniel, a húgával. Szoba-konyhás lakásban éldegéltek ketten. Ilonka néni főzött, mosott, takarított, a bevásárlást együtt végezték. Az akkoriban hatvannyolc éves Bözsi néninek rengeteg babája volt. Nagy részüket a ruhásszekrényben tartotta egy méretes dobozban, néhányat az ágya fölötti polcon. A két kedvencel pedig az ágyán osztozott.

Julcsi baba és Sári baba, az ikrek, ahogyan őket nevezte. Valóban hasonlítottak egymásra: hosszú, szőke hajuk kétfelől copfba fogva, s ugyanaz a huncut mosoly húzódott pirospszgás arcukon. Különös bánásmódban részesítette őket Bözsi néni: naponta kétszer babakocsiba ültette, és rövidebb sétára indult velük. Minden este megfürdette kedvenceit egy műanyag lavórban. A hajukat hetente mosta illatos babasamponnal. Ilonka néni olykor mérgeződött, de nem volt az igazi, csak amolyan könnyen múló. Töretlen odaadással gondoskodott nővéréről, aki örege is megmaradt gyereknek.

Egészen rövidre vágott, hófehér haja volt Bözsi néninek. Arca sima, kora ellenére ráncatlan. Nagy szeme búzavirágkéken ragyogott. Mindig mosolygott, csak akkor nem, ha valamelyik babája betegeskedett. Olyankor aggódott értük. Meleg takaróba bugyolálta őket, amikor szerinte influenzásak voltak. Csodálkoztam, titokban ki is nevettem, hogy a babákról úgy beszélt, mintha élők lettek volna.

Egy napsütéses tavaszi napon Ilonka néni elcsukló hangon mondta, hogy szeretett nővére beteg. Mozdulatlanul fekszik az ágyában, s szóltanul bámul a nagy kék szemével. Kedvenc babáival sem törődik már. Másnap mentő jött érte, kórházba vitték. Ilonka néni naponta

látogatta, egyszer én is elmentem vele. Bözsi néni olyan kicsinek tűnt a hatalmas kórházi ágyon. Narancssárga hálóing volt rajta, s valami keserű teát szürcsölt. Arra kért, hogy menjek közelebb. Magához húzott és a fülembe súgta:

– Hozd el holnap Julcsit és Sárit! A tarka virágos ruhácskákba öltöztessétek őket!

– Jó, Bözsi néni – feleltem megszeppenten.

Ilonka néni átadta nekem a babákat, a kért öltözékben. Minden ruhadarabot maga Ilonka néni varrt, ő valójában varrónő volt. Rendelésre női ruhát, szoknyát, kosztümöt készített.

Gyalog indultam, közel volt a kórház. A babák egy kék szatyorban lapultak, vékony gyerektekartarót terítettem rájuk. Még látogatási idő volt, amikor a kórházba értem. Felmentem az első emeletre, ahol megtudtam, hogy Bözsi nénit egy másik kórterembe költöztették. Mikor beléptem, éppen aludt. Nem akartam felzavarni, óvatosan az ágyára tettem a két babát. Egy darabig a széken üldögéltem, majd a folyósóra is kimentem. Vártam, hátha felébred.

Egyszer csak kinyitotta a szemét, megpillantotta Julcsit és Sárit. Örömében magához szorította őket, aztán engem is észrevett. Csak annyit mondott, hogy köszönöm, és mosolygott. Önfeledten néztem, ahogyan a babáit dédelgeti. Nemsokára belépett a nővérke, és figyelmeztetett, hogy mindjárt vége a látogatási időnek. Szedelőzködtem, indultam. El sem tudtam búcsúzni Bözsi nénitől, már békésen szunyókált, karjában az ikrekkel.

Soha többé nem találkoztunk. Néhány nap múlva örökre lehunyta búzavirágkék szemét. A babáit Ilonka néni elajándékozta. Julcsit és Sárit én fogadtam örökbe. Tudom, hogy ők halhatatlanok. Ezt Bözsi néni is érezte és tudta.

Egyik nap arra ébredtem, hogy a babák nincsenek a szobámban. Eltűntek. Hová mehettek?

Kerestem a házban, kerestem a kertben, mindent felkutattam, nyomukra nem leltem. Végigjártam sok-sok utcát, amit csak lehetett, minden parkot, buszmegállót, a játszótereket. Merre vannak, hol kószálnak, milyen tájakon bóklásznak? Aztán felnéztem az égre, egy elúszó kék felhőre, hát szemeim mit látnak: a szökevény babákat. Bözsi néni is velük van, integetnek boldogan. A felhő elúszott szépen, éppen akkor s ott, fölöttem. Egy darabig álldogáltam, nem tudom, hogy mire vártam.

Ha ti is látjátok őket, készítsetek róluk képet. Én akkor elfelejtettem, s ezért senki sem hisz nekem.

ADY ANDRÁS VERSENY

Márpedig minden, ami nyár, az nagymama felől jön, mondja hugi, és megáll... valami nem teljes a gondolatban... és nagy felé is tart, folytatja derülve, tudod, szintén nyári, ahogy nagyapa a korareggelt kalapálja, a fejszre kész tehén is valami fényszalmán áll, ja, és a Bogyómacska ásítása a hegyes fogakkal, tudat például, hogy teljes napfényben könnyebb beelátni egy narancssárgát ásító macskába? Hugi libben, alig követem, megfogja kezem... gyere! sürget s vonszolna talán, de ellenállok, próbálom legalább, merre, hová ily sebesen? Nagyiékhoz, vágja ki, a nyárral állok épp versenyben, itt lohol mellettünk. Nem látod?

A KIS PALÁNTA

Egyszer egy palánta
májusnak havába'
majd, hogy el nem kókadtt.

Mindenek fejébe
napsugár sütötte,
pirult a föld, szikkadt.

Nem járt arra senki,
se szél, se felhő, semmi
víz a láthatáron.

Aztán jött egy ember,
szemében a tenger
s ásó, kapa, kulacs.

„Ej, te szegény palánt,
szívem majdnem megállt,
nosza, jó, hogy jöttem.

Fölásom a földet,
s jobb helyre ültetlek,
aztán meglocsollak!”

Így is tett az ember,
szakálla volt tenger:
öntözte a földet.

A kis palánt ivott,
és jó sorsra jutott,
és csak nőtt;

még virágot is
hozott.

BERTÓTI JOHANNA

MAG

Találtam egy magot,
nem tudom, miféle.
A nagy kérdés adott:
vajon majd kikél-e?

S vajon milyen növény
lesz belőle? Csalán,
kömény, kaktusz, kökény,
árvácska vagy banán,

uborka, bab, menta,
paprika vagy rózsa,
tán egy egész meggyfa,
bazsalikom, bodza?

Egy kis magból – ejha! –
kikelhet sok minden...
Bármilyen lesz, az lesz a
legkedvesebb kincsem.

DSIDA JENŐ

ÉDESANYA NÉVNAPJÁRA

Drága jó Mamuskám,
nyár van a világon,
nap süt le a földre,
madár száll az ágon.

Szívünk világában
szintén meleg nyár van,
szeretnek napja
fürdeti sugárban.

Tele van a szívünk
szép madáréekkel:
légy megáldva hosszú
és boldog élettel!

DÖME ZSUZSA

NAPLEMENTE

Naplemente, naplemente!
Ma este a Nap lement-e,
vagy lebukó napot játszva
mászott fel az ég aljára?

Naplemente, naplemente!
Nem tudom, hogy veled ment-e
az egeknek hű piktora,
hogy felfessen téged oda?

Naplemente, naplemente!
Az éjszaka elfelejt-e,
vagy rejteget holnap estig,
míg a mait elfelejtik?

SZUCHER ÁGNES rajzai

NYUGALMAS MESE

Hol volt, hol nem volt, az Óperenciás tengeren is túl, ahol a levél a fáról le sem hull, volt egyszer egy ország, Tolerancia. Pasziánsz királynő népe messze földön híres volt türelméről, higgadságáról. Tolerancia lakói minden tudományban annyira kiművelték maguk, hogy ügyes-bajos dolgaival, megoldhatatlan gondoljaival idesereglett a világ minden vándora.

A takaros udvarokban könyékig gyürkőzött férfiak előtt halomban álltak a messze földről összehordott fogas kérdések, sarkalatos problémák, boszorkányos bökkenők. Fejkendős asszonyok szálazták fűrgé ujjakkal a fák tövébe gyűlt gubancokat. Lengő szakállú vénék fújták, lapogatták, tompították az irdatlan zűröket. Futkosó gyermekek gurigáztak messziről érkezett égető gondokkal, míg azok ártalmatlanná gömbölyödtek. Mindezért nem kértek egyebet cserébe a vándoroktól, minthogy a türelem mesterségében gyakorolják maguk.

Egy hajnalon Pasziánsz királynőt riadtan rázta föl álmából Angelusz kancellár.

– Felség, az országban szélvihar pusztít! Szanaszét röpültek kérdések, bökkenők, tele a birodalom gubanccal, zűrrel, gonddal!

Mire a királynő riadtan felült, ott lihegett Aszkézosz mester is az ajtóban.

– Kicsúszott kezünkől az irányítás! Fák dőlnek, falak rogyadoznak, utak tűnnek el, medrükből kilépnek folyók!

Pasziánsz királynő a várkastély kápolnájából nyíló titkos alagúton a tisztánlátó táltos asszonyhoz futott. Tömjént szórt a barlang közepén álló mécs lángjába.

– Ébredj, Sába, felborult a birodalom nyugalma!

A barlang mélyéről tisztán csendült a táltos asszony hangja:

– Fékezd a fékezhetetlent, és elül a vihar!

Csakhogy hiába tanakodott a várkastély tanácsstermében a királynő Angelusz kancellárral és Aszkézosz mesterrel, nem bírtak rájönni, hogy az önuralom, a béketűrés, az önfeláldozás, a lemondás hazájában miféle fékezhetetlent kellene megfékezniük.

– Valljuk be bátran – mondta Pasziánsz –, hogy magunk is segítségre szorulunk.

– Kérjünk hát segítséget – javasolta Angelusz kancellár.

Aszkézosz mester gondolatátvitellel üzent a birodalom apraja-nagyjának:

SEGÍTSD TOLERANCIÁT!
FEJTSZ MEG A JÓSLATOT!
FÉKEZD A FÉKEZHETETLENT!

Egy szempillantás nem sok, annyi sem telt bele, a tanácssterem ajtajában nyurga legény jelent meg. Pasziánsz királynőhöz kért bebozsáttatást.

– Jó úrnőm, a tökély vihara ez! – mondta a legény. – Annyira türelmes, mérsékelt, hozzáértő és engedelmes volt mindenki! Az angyali derű árnyékában a lenyelt indulatok hatalmasra duzzadt szele egyszer csak elszabadult. Senki sem lehet örökkön-örökké makulátlan, büntetlenül!

– Ki vagy te és honnan veszed mindezt? – kérdezte Pasziánsz.

– Jancsi vagyok, udvari cigánykerék- és bukfencbiztos.

– Bukfenc, cigánykerék? Sosem hallottam róla – álmétkodott Pasziánsz királynő.

– Jó atyád, Csigavér király udvarában volt bukfencbiztos a nagyapám. Tőle örököltem a szakmát és a tisztséget – felelte Jancsi.

– Való igaz – bólogatott Aszkézosz mester. – Volt itt egy heves, torzonborz figura, aki folyton folyvást a palota körül viharzott.

– Felsőged uralkodásának második napján utasította, hogy költözzön a Higgadtság Erdéjébe – mondta szakállát simogatva Angelusz kancellár.

– Így van – szólt Aszkézosz. – Felsőgedet nyugtalanította, hogy a torzonborz figurának soha egy percig nem volt látható se keze, se lába.

– Épp ez volt nagyapám feladata, felség – mondta Jancsi. – Ő felelt a hevesség, a szétzórtság, a türelmetlenség fenntartásáért. Ő vigyázta a fékezhetetlen erőt, amit a birodalomban mindenhol máshol visszafogtak. És a csendes vadonban ő tanított meg engem kecskebukát vetni, cigánykereket hányni.

– Egy napig néztem, mit művel ez a torzonborz – mondta Pasziánsz. – Komolyan mondom, rosszul lettem tőle. Vacogtam, a hideg rázott, kivert a verejték, és mindenem libabőrös lett.

– Sebaj, felség – mondta Jancsi –, ha most erőt vesz magán, és engem visszafogad, rövid idő alatt visszafordítható a helyzet!

Pasziánsz királynő erőt vett magán, és felszólította Jancsit, hogy legjobb tudása szerint állítsa vissza a birodalom felbolydult rendjét.

Jancsi engedélyt kért, hogy a királyi palota udvarán kedvére mozoghasson. Pasziánsz királynő elrendelte, hogy mindenki húzódjon szobája mélyére, így segítse a rendteremtő kísérletet. Szakács, kertész, lovász, kovács, mester, kancellár, királynő visszavonult, és ablak mögül leste, mit művel Jancsi az udvaron.

A legény nekigyürkőzött, majd végtagjait ellentétes irányban széthányva szédítő iramban lábáról kezére, kezéről lábára szökkent.

Úgy gurult körbe a palota körül, hol kézen, hol lábon, mint valami óriás szekérkerék. Két keze, két lába a kerék négy küllője, köldöke a mozdulatlan kerékagy. Épp csak az abroncs hiányzott erről a boszorkányos kerékről, bár ahogyan veszekedett gyorsasággal fordult, úgy tűnt, mintha kezét-lábát eltéphetetlen pántlika fogná körbe.

Hányta Jancsi a cigánykereket fáradhatatlanul. Szakács, kertész, lovász, kovács, mester, kancellár, királynő már rég eltévesztette a sort, hogy hányadiknál tart a széllébélt legény, amikor az a palota kapuja előtt talpra huppant, majd leguggolt. Két karját szorosan oldalához simította, állát a mellére szorítva fejét jól behúzta.

Úgy nézett ki a legény, mint hosszú ideje patak partján üdögélő, eső-koptatta kődarab. De nem sokáig állingált világ csodájára ez a kő. Fejjel előre nagyot billent, két tenyerével vállá kétoldalán a földre támaszkodva átbukott magán. Talpa tompa huppanással korábbi helyétől jó lépésnyire földet ért. Itt sem sokáig állingált világ csodájára a kő, hanem ismét nagyot billent, majd átbukott magán. Így araszolt, kecskebukát vetve, a palota körül Jancsi, míg be nem esteledett.

Minden huppanásával egy-egy elszabadult kérdés, gubanc, probléma, bökkenő helyére rendeződött. Sorra érkeztek a küldöncök Tolerancia minden szegletéből, hozták a hírt, hogy az országban elült a szélvihar, medrükbe visszahúzódtak a vizek.

A hálás királynő kancellárja és mestere mellé tanácsadónak ott marasztalta Jancsit. Így lett Toleranciának ismét udvari bukfencbiztosa, aki cigánykerekeivel és kecskebukáival védte az indulatok elszabadulásától a türelem országát.

Aki nem hiszi, járjon utána!

KÓSZABÓRSA TANODÁJA – NYELVEK, KULTÚRÁK

PORTUGÁLIA

Olá! Bom dia!
– Jó napot!

Az Ibériai-félszigeten fekvő Portugália Spanyolországgal határos. Északon hegyvidék, azon túl napos síkság húzódik. Hozzá tartozik a tavasz szigeteként ismert Madeira és az Atlanti óceánban található Azori-szigetek. Vulkáni eredetű hegycsúcsai közül a 2350 méteres Pico (Pico=csúcs) ma is

aktív. Májusban az óceánban bálnák, delfinek vonulnak. A délnyugati Szent Vince-fok világítótornyának fénye 60 km-ről látható.

A hegyekben lombhullató fák, páfrányok, hangák élnek. Vadkecske, petymeg, szarvas, vidra, menyét, rétisas vadászik. A parton eukaliptuszerdők, mandulafenyők és paratölgyek kapaszkodnak a homokba. Alattuk bodorrózsa-, kakukkfű- és rozmaringbokrok, bennük mérgeskígyó is megbújhat. Madeira babérlombú erdői védettek.

A portugál halászfalvakban szardíniát, arany durbincot, makrelát, ámbráscetet, osztrigát, kagylót, homárt, langusztát, rákot fognak. Nemzeti ételüket, a tőkehalat 150 féle módon készítik el. A portugálok híres szőlőművelők. Világelsők a parafa termelésében. Európában itt számolták a legtöbb napsütéses órát.

Az első portugál királyt 1179-ben koronázták meg. 1415-től a portugál tengerészek törékeny karavellákon vágta neki az Atlanti-óceánnak, és felfedezték Afrikát, Indiát, Amerikát. 1761-ben elsőként számolták fel a rabszolgaságot. A portugálok Coimbrában tanulnak, Bragában imádkoznak, Portóban dolgoznak, Lisszabonban, a fővárosban mulatnak.

Coimbra óvárosában áll Portugália első egyeteme. Mánuel, azaz portugál gótikus stílusban épült. A népszerű egyetemi könyvtárban, a Biblioteca Joaninában denevérek irtják a könyvekre veszélyes rovarokat. Braga a portugál Róma, régi vallásos központ. A zarándokok kedvence, Fatima, jelentős kegyhely.

Lisszabonban 1732-ben nyílt a világ első könyvesboltja, a Livraria Bertrand. Az 1775-ös földrengés után újjáépítették a várost. A Tejo folyó leghosszabb hídja 18 km-es. Vasco da Gama-ról, India felfedezőjéről nevezték el. A São Vicente de Fora kolostor csempéin La Fontaine mese-illusztrációk pompáznak. A Belém-torony a város jelképe, mellette áll a modern felfedezések 52 m magas emlékműve.

Porto városa adta a portugál bor, a portói nevét. Gustave Eiffel tervezte a Douro folyón ívelő Ponte Dom Luís hidat. A Lello könyvesboltban látható a Roxfort-lépcső. A város sok temploma és a São Bento vasútállomás kincset érő, kék azulejo csempékkel díszített.

A portugálok nemzeti leveise a kolbászos káposztaleves. Népszerű a Sopa de Pedra, a kőleves, amiben minden van, akár a mesében. Kedvelt desszert a vaníliakrémes, fahéjas levelestészta, a Pastel de Nata. A portugálok naponta hatszor étkeznek. Az utolsó a ceia, a gyertyafényes éjféλι vacsora, amihez tánc és szomorkás fado-zene jár.

aceitov = elfogadta

(a magánhangzók ábécérendben vannak)

A portugál felfedezők Afrika, India, Kína messzi vidékeire is elvitték nyelvüket, amely azóta Brazília, Angola, Bissau-Guinea, Mozambik, São Tomé és Príncipe hivatalos nyelve is. 1999-ig a kínai Makaón is hivatalos nyelv volt a portugál.

A portugál nyelv a latin ábécét a ç betűvel és ékezetekkel bővítette. Nem ugyanaz a massa (tészta) vagy maçã (alma). A szóvégi o a beszédben u-nak hangzik, így Ronaldot ezután Ronaldunak, a Tejot pedig Tezsunak ejtjük. A j zs-nek hangzik, és nem h-nak, ahogy a spanyolban. Ha elmosódott mássalhangzó-sorozatokat hallunk, lehet, hogy híres költőjük nevét említik: Frnandpssoa = Fernando Pessoa

Boa tarde! = Jó napot!

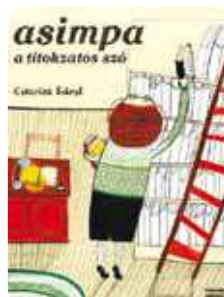
(délután köszönik)

Boa noite! = Jó éjszakát!
Por favor! = Legyen szíves!

Portugáliában néhol még élnek öregek, akik nem tudnak írni, olvasni. Mi azonban olvashatjuk népmeséiket, vagy Catarina Sobral történeteinek szórakozhatunk. Közülük az Asimpa a szavak, a nyelvtan rejtelmeibe vezet. Ha meguntuk, siessünk az óceánpartra, lovagoljuk meg a hullámokat, vagy látogassuk meg a Zoomarine parkot!

▲▲▲▲▲
A aranha arranha a rã = A pók elkapja a békát. A portugálok palindromszerű mondatához hasonló magyar nyelvű mondatot ismertek-e?

Összeállította: BERKI TÍMEA

ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÜNK ORTODOX ÉS GÖRÖGKATOLIKUS TEMPLOMOK

Az első görögkeleti, azaz ortodox szerzetesek Erdély déli részein telepedtek le, ahol monostorokat, majd templomokat építettek (Prislop/Felsőszilvás, Râmet/Remete). Ezekről talán kevesebbet hallunk, mint a népszerű, látványos freskókkal ékes havasalföldi és moldvai román kolostorokról. Havasalföldön: Tismana, Curtea de Argeș. Moldvában: Putna, Voroneț.

▲▲▲
Felsőfüldi templombelső

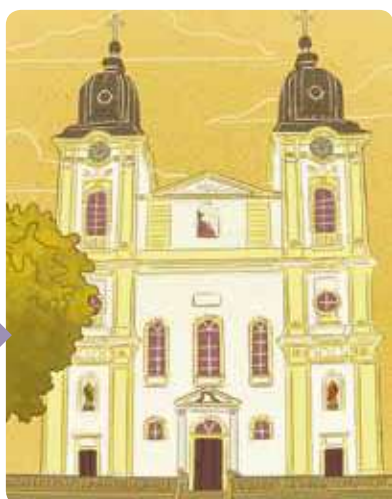
A románság által gyakorolt ortodoxia sokáig csak megtúrt vallás volt Erdélyben. 1948 után, az államosítás és kommunizmus idején erősödött meg és vált Románia államvallásává. Templomaikban a freskók és a mozaikok mellett hatalmas kép-együttes, az ikonosztáz a legfontosabb díszítőelem. A szentélyt választja el a hajótól, és szertartás idején, amikor kitarják, teljes pompájában látható. Csak a szertartási viseletbe öltözött pap és segéde mehet be rajta, a hívek közössége a hajóban állva vesz részt a szertartásokon.

Erdély egyik leghíresebb és legrégebbi ortodox temploma a Hátszeg melletti Demsuson található. Faragott római kövekből, sírkő-töredékekből épült a XIII. században. Kőlapokkal fedett tetején kőoroszlánok pihennek. Oszlopokkal megerősített hajóját, az oltárt és az északi falat egy havasalföldi mester, Stefan freskói díszítik. A portyázó törökök „kiszúrták” a freskókon ábrázolt

▲▲▲
Demsus

szentek szemét, hogy azok ne láthassák őket. A XVI. században az ortodoxok és a református nemesek közösen használták a templomot, a freskókat ekkor meszelték be. Később a kutatók feltárták azokat, így ma is láthatjuk, hogy az Atyát és Fiút román népviseletben ábrázolták.

◀ Az ellenreformáció idején, a XVII. század végén az erdélyi ortodoxok közül sokan katolikus hitre tértek. Így alakult ki a görögkatolikus felekezet, az erdélyi katolikus románok központja pedig Balázsfalva lett.

1948-ban betiltották a görögkatolikus egyházat, templomaikat elvették, papjaikat meghurcolták. 1989 után igyekeztek megerősíteni az egyházat, visszaszerezni templomait.

A máramarosi fatemplomok a román faművészet világörökségi értékei. Közülük a jódi templom a legrégebb. ▶▶

▶ Mégis gyakran új templomot építenek a fatemplom mellé, ezt „hagymakupolás honfoglalásnak” is nevezzük néha. Havasmezőn a régi templomot szerencsére múzeumként használják.

▶ Brében a fatemplom az ortodoxoké, akik zárva tartják, így a görögkatolikusok sem használhatják, hiába, hogy ők építették. ▶▶

▶▶ Nagykárolyban egymás mellett magasodik az ortodox és a görögkatolikus felekezet temploma, mindkettő védőszentjei Mihály és Gábor arkangyalok.

Máramaros és Szatmár vidékén ukrán és magyar görögkatolikus közösség is él. Nagypeleskén nemrég szentelték újra kétszáz éves templomukat.

▶▶▶ Szaplancán az ortodoxok nem félnek a haláltól, vidám temetőjük világhírű.

▶▶▶▶▶
Olvassatok el néhány román feliratot, és gyűjtsetek ti is érdekesebb sírfeliratot abból a temetőből, ahol szeretteitek nyugszanak!

Milyen ortodox vagy görögkatolikus kegyhelyeket ismertek?

**Összeállította: BERKI TÍMEA
Illusztráció: STARMÜLLER BORÓKA**

◆ HÁZBAN, HÁZ KÖRÜL

NÉPI FESTETT BÚTOROK

3. POHÁRSZÉK, ALMÁRIUM, TÁLAS

DIMÉNY-HASZMANN ORSOLYA rovata

A régi vidéki élet ember-alkotta eszközeiről szóló sorozatunkat a Háromszéken, Kovászna megyében található, csernátони Haszmann Pál Múzeum gyűjteményének tárgyai ihlették.

A múzeum alapkiállítását befogadó Damokos-kúria egyik termében állnak a felsőháromszéki festett bútorok. Itt láthatók a gyűjtemény legszebb, XVII–XIX. szá-

zadi bútordarabjai. A háromszéki festett bútorok díszítő motívumainak változatait szemléltető táblák mutatják be.

Az állótálas felső részében tányérokat, poharakat, csészéket, üvegkancsókat tartottak. Alsó részét az edények lakták. Itt két fiók, és egy vagy két ajtó volt. Ezt díszítették leginkább, általában két szembeforduló életfát festettek rá, és ide került az évszám is. Szép példája ennek a fenyőből készült, barokkos vonalvezetésű 1814-es üveges szekrény. Az ebédlöi díszbútor ajtókazettáját és oldalait festett virágmin-ták díszítik.

A pohárszék vagy tálas a XV. századra Németalföld, Franciaország területén alakult ki. Előzménye a vagyon fitogtatása végett értékes edénnyel megrakott tálalóasztal volt. Ezt váltotta fel az alacsony edénytároló szekrény, amelyre a kitett tárgyak érvényesülése kedvéért állvány került. Ennek kései formája a konyhaszekrény.

Erdélyben, ahol tálasnak, álló tálasnak, tálassekrénynek, üvegesnek nevezték, több XVIII. századi népi pohárszék

is fennmaradt. A pohárszék asztalosbútor volt, de Erdélyben a XIX. században ácsolt ládát előállító háziiparosok is készítették, sajátos változatokat alakítva ki. Voltak helyek, ahol vászonneműt is tároltak benne, néhol tekercsekben a tetején is.

A pohárszék lehetett egy- vagy kétajtós, alacsonyabb-magasabb szekrényke, egy vagy két tárolóterrel. Alsó részén általában zárt, egy-két ajtós volt, felső részén zárt vagy nyitott polcok ültek, rácsos vagy üveges ajtóval. A tálások virágozása különösen gazdag. Köz- és magángyűjteményekben sok szépen díszített erdélyi pohárszék maradt fenn.

MESÉL A SZÓ

Ha azt mondom, **szemenszedett**, rögtön rávágjátok: **hazugság**. Mai nyelvünkben a szemenszedett szinte összenőtt a hazugság főnévvel, tehát rosszálló, lekicsinylő értelemben használjuk.

Pedig eredetileg épp fordítva volt: **kiválót, válogatottat** jelentett. A **szemen**, azaz **szemenként szedett** gyümölcs közé romlott, törött nem kerülhetett, a vetésre szánt, szemem szedett búzából **kiszemelgették** a konkolyt (gyomnövény magja), az ocsút (gizgaz, szemét).

Kezdetben az elvont értelme is pozitív volt e szónak. Pázmány Péter, a tudós hitvitázó 1613-ban még így írt: nem egyebet tanítanak a szemem szedett, tiszta szent Írásnál.

Szavunk 200 évvel ezelőtt kezdett lecsúszni a ranglétrán. Ilyen főnevek mellett jelent meg, mint: szemenszedett kínzás, gazember, hazugság. Ugyanígy járt, azaz pozitív vagy

Nyelvemet Istentől vettem,
és csak Istennek adom a halálban.
(Széchenyi István)

semleges jelentésből negatívba váltott **trágya, hétpróbás, körmönfont, agyafúrt, idétlen** szavunk is.

A **trágyáról** februárban meséltem: fűszerből ganéva „romlott”.

A **hétpróbás** ma minden hájjal megkent gonosztevő, az ősmagyaroknál a beavatás hét próbáját kiálló vitéz.

A **körmönfont** eredetileg kézzel, szorosra, tartósra font kötél, ma ravasz, nem őszinte beszéd.

Az **agyafúrt** ma furfangost jelent, hajdan megfúrt, meglékelt koponyájú beteget. Régészeti leletek bizonyítják, hogy őseink sikeres agyműtéteket hajtottak végre.

Idétlen szavunk régi értelme: időtlen, idő előtt érkezett, azaz koraszülött. A szó mai jelentése onnan ered, hogy a koraszülött akkoriban gyakran fogyatékos lett.

Addig is, amíg kiállod a hét próbát, tanulj meg körmön fenni. Hasznodra lesz!

SZÓLJ, SZÁM!

1. Világosodik lassacskán az elmém – írja József Attila. A mi nyelvérzékünk pedig homályosodik: a jó lecsúszik, a rosszat felemeljük. Így áradozunk: **szörnyen érdekes, rettenetesen szeretem, borzasztóan finom, iszonyúan kedves**. Javítsátok ki ezeket a nyelvi ficamokat: keressetek illő párt mind a nyolc szó mellé.

2. Májusban az édesanyákat ünnepeljük. Belőle csak egy van mindenkinek, de rokonból több is. Gyűjtsetek minél több rokon-nevet, nőt, férfit, gyereket.

3. **Róka – karó**. Rájöttetek a szabályra? Ha igen, könnyen megtaláljátok az alábbi szavak párját, sőt magatok is kereshettek néhány ilyen tréfás szópárt: **diós –, kapus –, tapos –, halom –, keze –, leve –, túbe –, rajta –**.

HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOR SOLUNK KI!

Díjazottaink: **Sebestyén Bernadett, Zetelaka; a mezőfényi III.; a sáromberki IV. B osztály.**

A megfejtéseket honlapunkon közöljük: www.napsugar.ro/category/megfejtések

SZÓ-MÓKA

– Hogy hívják az okos nagyszülőt?
– Agymama.

– Hogy hívják az okos szülő?
– Agyafúrt.

– Miért kopog a facipő?
– Mert nem éri el a kilincset.

– Melyik a legkisebb favicc?
– A fűrészpör.

◆ KISKÓPÉ VENDÉGEI: UNIPAN HELGA A LÁTSZAT CSAL

Idén **UNIPAN HELGA** a vendégem, aki szinte a Napsugár indulása óta rajzol a lapnak. Helga néni sokat sétál a Kolozsvár környéki erdőben, távcsővel, fényképezőgéppel, jegyzetfüzettel. A látottakat mesteri módon örökíti meg. Hallgassátok, hogy amíg fest, mit mesél nekem a képről!

Melegen csillan a májusi nap sugara a nádas körül nyújtózó vízfelszínen. Bent a sűrűben nagy a nyüzsgés, a cserregés. Ha tüzetesebben szemügyre vesszük a nádi fészkek körül zajló eseményeket, arra figyelhetünk fel leginkább, hogy nem minden az, aminek látszik!

Vegyük például a nádszálak tövéénél tekeredő vízisiklót! Igazi úszóbajnok ő, de száraz területekre is kimerészkedik. Aki a porban fűgén tekergő vízisiklóra bukkan, sokszor ijedten életére tör, mert viperának nézi. Pedig tudhatná, hogy ilyen sárga foltja nincs a viperának, ez a védett vízisikló sajátos jegye!

Védettnek tűnik a kép közepén trónoló, tátott szájú fióka is. Az énekes nádiposzáta hernyóval táplálja, a jól megtermett nádირigó (1) hangosan drukkol neki, hogy nőjön, növekedjen. Pedig bizony a fióka rég túlnőtt már nevelőszülein, akiknek fészkebe tojás korában rejtette kakukk májája. Hiába dobálta ki a kis énekesmadarakat, a nevelőszülők hűségesen etetik, mert a jövevény kakukk a fiókáik hangját utánozza.

A nádiposzáta hűledezve bámulják a mit sem sejtő nevelőszülők szorgoskodását. Nem hiszem el, gondolja jobb oldalon a csíkosfejű nádiposzáta. Pedig elhihetnéd, felel baloldaltól a foltos nádiposzáta (2), én is jártam már így. Amikor a fiókái hangját hallja, a madár nem gondolkodik, hanem etet! Fölötte a cserregő nádiposzáta (3) okos fejjel bólogat, nyomtatékul cserreg is.

A magasan ülő, fekete fejű, fehér mellényes nádisármánynak (4) is elakad egy pillanatra a hangja, úgy figyel, hogyan nő-növekedik az énekes nádiposzáta fészkebe pottyant kakukkfióka. De nemsokára fölhangzik csodaszép dala, mellyel párját igyekszik meghódítani.

Hogyan különböztethető meg a vízisikló a viperától?

Nyerteseink: Lázár László, Csíkszentdomokos; a marosvásárhelyi L. Rebreanu Iskola IV. E osztálya; a kendi IV. osztály.

**A megfejtéseket és a nyertesek listáját honlapunkon közöljük:
www.napsugar.ro/megfejtesek.php**

**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SORSOLUNK KI!**

ILYEN A SPORT IRÁNY A MEDENCE!

BÁLINT JULIANNA rovata

A víz a súlytalan lebegés, a féktelen bolondozás világa. Vízben mozogni növésben lévő gyerekek vagy kortól fáradt idős embernek egyaránt okos dolog. Ez a mozgásforma frissíti, erősíti a testet, ugyanakkor jókedvet is fakaszt!

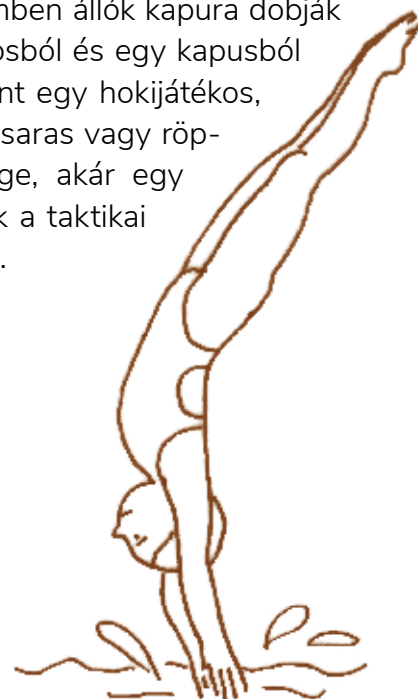
A legismertebb vízi sport az úszás. Úzik hason, háton, kapálózva (gyorsúszás), béka-szerűen (mellúszás) vagy pillangó-módra, egy olimpiai medencehossznyi, azaz ötven méteres, több medencehossznyi (100 m, 200 m, 400 m stb.) vagy akár másfél kilométeres (1500 m) távon. Ezt a sportot már óvodás korban ajánlott elkezdeni! Széles vállat és látványosan keskeny csípőt eredményez!

Ugyancsak gyermekkorban kezdenek edzeni a szinkronúszók, más néven műúszók vagy vízi balerinák. Az úszás, a balett és a torna ötvözéséből létrejött sportág művelői párban vagy csapatban végeznek lélegzetelállító tornamutatványokat zenei kísérettel, ragyogó mezben, pompás fejdísszel, a medencében. Sári és társai nagyon igyekeznek, hogy minden mozdulatot egyszerre végezzenek!

A leglátványosabbak a műugrók és a toronyugrók. Ők szaltóval, forgással és egyéb mutatványokkal örvendeztetik meg a közönséget. A műugrók 1-3 méter magasan álló, rugalmas ugródeszkről indulnak. A toronyugró tíz méter magasból, szilárd felületről ugrik fejest a vízbe.

A műugró és a toronyugró mindig kézzel, fejjel előre ér a medencébe, célja, hogy függőlegesen érkezzon, és minél kisebbet csobbanjon.

A csapatsportok kedvelői sem maradnak hoppon az uszodában. Vízben már felcsatolható uszonnal rögbizni és kosarazni is lehet. A legnépszerűbb vízi csapatjáték mégis a vízilabda, ahol az egymással szemben állók kapura dobják a labdát. A vízilabdacsapat hétfagú, hat játékosból és egy kapusból áll. Egy jó vízilabda-játékos állítólag erős, mint egy hokijátékos, pontosan dob vagy továbbít, mint egy kosaras vagy röplabdás, kiváló az állóképessége, akár egy hosszútávúszónak, és remek a taktikai érzéke, akár egy sakkozónak.

A HÓNAP KÉRDÉSE

Hány olimpiai medencehossz a másfél kilométeres táv?

HARMADIKOSOK, FIGYELEM!

Itt a május, és már csak pár nap választ el a XI. Napsugár Öttusa-bajnokság országos döntőjétől! Izgatottan várjuk, hogy találkozunk a 18 továbbjutó csapattal és kísérelőkkel a szovátai S. Illyés Lajos Általános Iskolában, 2023. május 19–21-én! Hajrá, öttusára fel!

MÜLLER KATI rajzai

◆ ÚTON A KÉPZŐMŰVÉSZET TÖRTÉNETÉBEN A BARLANGRAJZTÓL A KÉPERNYŐIG

MURÁDIN LOVÁSZ NOÉMI rovata

NYOMTATÁS, NYOMATKÉSZÍTÉS

A könyvnyomtatás feltalálásával új korszak kezdődött a képzőművészetben is. Ami jót, szépet és hasznosat az ember kitalál, azt a könyv közvetíti. Könyvek nélkül sem a tudományban, sem a művészetben nem állnánk ott, ahol állunk.

A könyvnyomtatás elterjedése Johannes Gutenberg (sz. 1400 körül) német ötvösmester, feltaláló nevéhez köthető.

Észak-Európában népszerű a nyomatkészítés, különösen a fametszet és a rézkarc. A fametszet vésett fadúcról készült papírlenymat. A rézlapba karcolt képről készült papírlenymat a rézkarc.

A linóleummetszet (linómetszet) szintén sokszorosító eljárás. Fadúc helyett 1895 körül próbálkoztak puhább anyaggal, linóleummal. A linóleumra felvitt rajzot vésőkkel faragják ki, majd papírra nyomtatják a megmunkált, befestékezett lemezt. Egyetlen linó-lemeztől sok képet nyomtathatunk. Változtathatjuk a papír, a festék színét. Érdekes kép

készül, ha előre megfestett vagy mintás papírra nyomtatunk. Utólag kiegészítő mintát festhetünk a lenyomatra.

A monotípiát egyedi nyomat, a sokszorosító és az egyedi grafika közötti átmenet. Giovanni Benedetto Castiglione itáliai festő és rézmetsző találta fel 1640 körül.

Üveglapon festéket hengerelünk szét. A rá-

borított papírlap hátára hegyes eszközzel rajzolunk. A lap másik oldala felszívja a festéket. Ujjunkkal foltokat, felületeket is létrehozhatunk. A végén óvatosan leemeljük a lapot. Közvetlenül a festékes üveglapra is rajzolhatunk, így negatív képet kapunk. Ekkor a papírt a megrajzolt üveglapra helyezük, és tiszta hengerrel áthengereljük.

◆◆◆◆◆ MASZAT MŰVÉSZ FELHÍVÁSA

Nyomtassatok anyák napi képeslapot monotípiás technikával.

NYERTESEINK:

**Bíró Virág, Zetelaka;
Deák Anikó és Lilla, Zilah;
a csíkkozmási IV. osztály.**

TALÁLD KI!

MÜLLER KATI rovata
A megfejtéseket a 25. oldalon talárod.

1 Titkosírással írtunk le három szót. Olvasd ki a negyediket!

 S Ü N   K Ö D   P É K

2

A két rajz között 5 apró különbséget találsz. Keresd meg őket!

3

A betűket más sorrendbe rendezve tavaszi, erdei csemege nevét kapod!

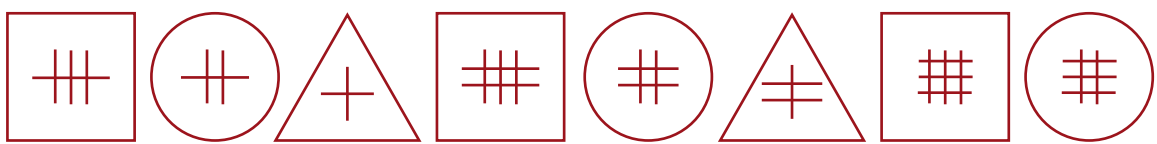
**HEGYEM
MA VAD**

NEVESS VELEM!

- Szeretsz iskolába menni, Petike?
- Igen, meg jönni is, csak közben ne kéne ott maradni.
- ◆
- Mi az: ha fehér, akkor piszkos, ha fekete, akkor tiszta?
- Iskolatábla!
- ◆
- A doktor bácsi szerint túlsúlyos vagyok. Most választhatok: vagy lefogyok 10 kilót, vagy nővök tíz centit.
- ◆
- Milyen ügyesen adja az injekciót, doktor úr! Egyáltalán nem fáj!
- Hát igen. Azelőtt állatorvos voltam, és a betegeim haraptak...
- ◆
- Már minden betűt ismerek – dicsekszik az elsős gyerek –, hacsak a tanító néni ki nem talál újabbakat...
- ◆
- Miért nem eszel, Peti? Az előbb azt mondtad, olyan éhes vagy, mint a farkas.
- Igen, de a farkasok nem szeretik a spenótot.

4 Milyen ábra következik? Rajzold meg!

Ennyire szeretlek,
anya!

Anyák napja dinóéknál

5

Egészítsd ki a raj-
zos közmondást:
**Addig nyújtóz-
kodj, ...**

REJTVÉNYPÁLYÁZAT

Még egy pillanat,
anyu, ...!

Hogyan folytatódik a kony-
hában buzgólkodó gyerekek
mondata? A rejtvény megfej-
téséből megtudod.

VÍZSZINTES

1. A megfejtés

4. Nem fölé
7. Palika, ha megnő
8. Heves eső
10. Időnként papírra vet
12. Pusztai Ottó monogramja
13. Ijesztő alak
14. Ollós állat
15. Súlyos, fertőző betegségben szenved (KOLERÁS)
17. Rag: -hoz, ..., -höz
18. Öröklődő tulajdonságok hordozója
20. Aratás kezdete!
21. Kés fontos része
22. Üzem
24. Hegyeken élő kecskefajta
26. Fohász
27. Régi űrmérték

FÜGGŐLEGES

1. Házat készít
2. Föld és víz keveréke

1	2	3	É	S		4	5	6
7				8	9			
10			11				12	
T		13				14		
	15				16			
17				18				19 A
20			21		22		23	
24		25				26		
27				P	E			

VAJNÁR ILONA rejtvénye

3. Fertőtlenít (KLÓROZ)
4. Antal Péter monogramja
5. Eltulajdonítás
6. Sánc
9. Keresztül
11. Kenőcs, kocsonyás anyag
14. Hirtelen belép valaki szobájába
15. Kör alakú
16. Évekkel ezelőtt
17. Hon, szülőföld
19. Garasvég!
21. Lángol
23. A közepén rámér!
25. Vés

HAVONTA ÉS ÉV VÉGÉN DÍJAKAT SORSOLUNK KI!

▲▲▲▲▲
**Nyerteseink: Józsa Renáta,
Szilágypercse; Sántha
Zoárd-Örs, Marosvásárhely;
a sepsiszentgyörgyi Székely
Mikó Kollégium II. A és E
osztálya; a tekerőpataki
IV. osztály.**

A feladatokat Alföldy Andrea, Búzás Noémi, Szilágyi Mária és Tunyogi Katalin, a nagyváradi Szacsvey Imre Általános Iskola tanítónői állították össze a Polgár Judit Sakk Alapítvány szakmai jóváhagyásával.

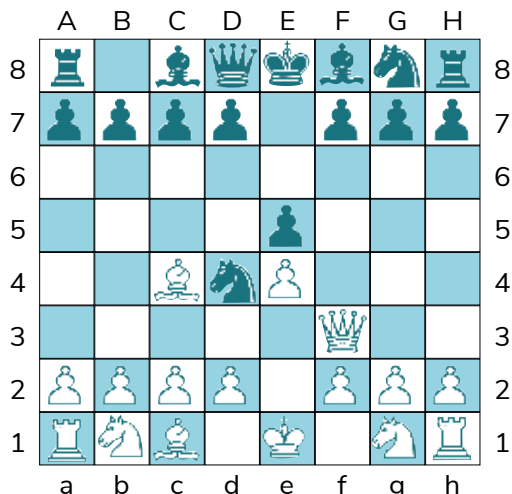
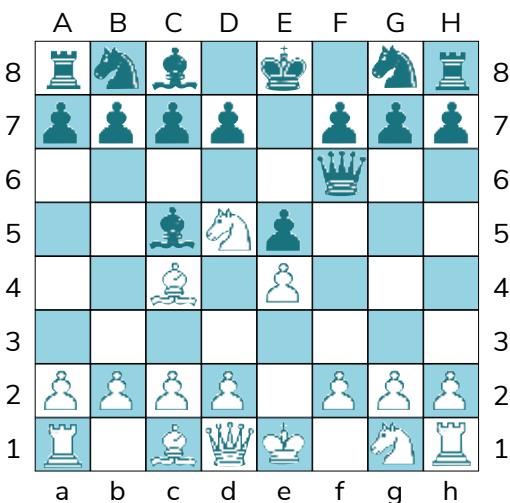
IX. Susztermatt

- A susztermattot a vezérrel adjuk, a futóval fedezzük, vagyis védjük hátulról.
- A susztermattot legrövidebb formában 4 lépéses matt.

I. A susztermatt lépései:

1. ♖e4, ♜e5; 2. ♖c4, ♞c6
3. ♚f3, ♞d4; 4. ♚üti f7 ♜-t, és mattot ad.

II. A susztermattot kivédhetjük a harmadik lépésben, ha elálljuk a támadó vezér útját huszárral vagy vezérrel.

1.

Jelöld X-el a fenti táblán azt a mezőt, ahova a sötét huszár vagy sötét vezér lépjen, hogy kivédje a susztermattot!

2.

Adj susztermattot a sötét vezérrel a mellékelt sakkállásban! Jelöld nyíllal a negyedik lépést!

3.

Karikázd be, kinek nem lehet suszter a mestersége a neve alapján!

- a) Varga Vendel b) Cipész Cecília
c) Kádár Károly d) Csizmadia Csilla

4.

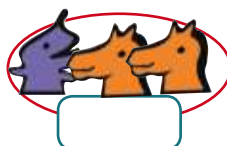
A Sakkpalota életkép alapján nevezd meg azokat a mezőket, amelyeken a felsorolt cégeket találod! csizmadia ..... kincstárnok ..... kosárfonó .....

5.

a) Írd mindegyik bábcsoport alá a neki megfelelő számot!

b) Húzd ahhoz a bábuhoz (bástya és/vagy huszár) a háromjegyű számot, amelyiknek értékével osztható az adott szám!

c) Írd le, melyik bábu osztója több számnak a felsoroltak közül! .....

A feladatok megfejtését a 25. oldalon találod, kivéve az 1-est, azt küldd el nekünk. Év végén a beküldők közt sakkal kapcsolatos díjakat sorsolunk ki.

KÓSZABÓSA postát bont

Sziasztok!

Éljenek az anyák, nagymamák, dédmamák és az apák, nagypapák, dédapák! Vajon mikor lehet a testvérek világnapja? Írjatok testvércsinyekről nekem!

Tekerőpatak, Bíró Éva
tanítványai

Kürti Csilla bogdándi
osztálya

A kézimunkákat Szilágyi Mária tanítványai készítették a nagyváradi Szacsvey Imre Iskolában, illetve Szilágyi-Székely Melinda magyarlapádi osztálya.

Kupás Mónika
sarmasági osztálya

Endes-Ábrahám Eszter,
Csíkszereda

SPORTOLJ, ÉS KÜLDJ FÉNYKÉPET MAGADRÓL!

Farkas Zoltán, Csíkdánfalva, cselgáncs (1); Mátyás Báborka, Csíkdánfalva, lovaglás (2); Lakó Bence, Ferenc Ákos és Márton Tas, Székelyudvarhely, jégkorong (3); Szentgyörgyi Kata Mária, Székelyudvarhely, kézilabda (4); Gál Gécz Ábel, Szilágyperecsen, foci (5).

2.

A Találd ki! feladatok megfejtései:

1. Pünkösöd; 3. Medvehagyma;
5. Addig nyújtózkodj, amíg a takaród ér.

4.

A sakkfeladványok megfejtései:

2. f2; 3. c); 4. f3, d5, a4;
5. a) 135, 195, 935, 535, 333, 115;
b) bástya: 535, 935, 115, 195;
huszár: 135, 333, 195; c) bástya.

TI KÜLDTÉTEK

Ilyen leszek 20 év múlva

Húsz esztendővel ezelőtt a Napsugár arra kérte olvasóit, írják meg, milyenek lesznek húsz év múlva. A húsz év eltelt, mi pedig utánaéztünk, kivel mi történt az elmúlt időben, kinek hogyan sikerült egykori álmait valóra váltani, vagy miféle más álmok váltak, meglepetésszerűen, valóra. Olvassátok szeretettel egykori olvasóink időutazásait.

Szeretném, ha az én családom lenne a legboldogabb család, és azt is szeretném, ha lenne a Napsugár című folyóirat, hogy az én gyermekeim is olvashassák.

**Antal Szende,
Gyimesbükk**

Elvégeztem a testnevelési egyetemem. Egyelőre pincérként dolgozom.

Modellként vagy táncosnőként járom a világot. A színpadon igazi csillagszemű, csinos hercegnőként táncolgotok és ruhákat mutatok be, a közönség tapsol, őrjöng.

**Kőrösi Tünde,
Szalárd**

A világgjáró sztár álom világgjáró része megvalósult. Szerencsére sikerült sok országot meglátogatnom és több kultúrát megismernem. Londonban élek a férjemmel és házi kedvencünkkel, jogi tanácsadóként dolgozom.

Ha polgármester lennék, a szegényeknek kenyeret adnék, a patakokat megtisztítanám, a rablókat börtönbe záratnám, az italt betiltanám, Kovásznát felújítanám.

**Ferencz László,
Kovászna**

Ugyan nem lettem polgármester, viszont egész életemben vezetői szerepben éreztem teljesnek magamat. Mérnökként dolgozom. Nemrég kezdtem bele saját vállalkozásomba.

Énekesnő vagyok, szeretem a zenét és a táncot. A családom is örül, hogy a színpadon láthat. De tudom, hogy első a család, aztán jöhet a munka, mert nekem ennyire fontos a fiam és a férjem.

**Vizaknai Szende-Beáta,
Kraszna**

Pályázati felelősként dolgozom a krasznai polgármesteri hivatalnál, de most is szeretek énekelni és táncolni. Feleség vagyok, a családi fészkünket építjük. Kíváncsian várom, hogy a következő 20 év milyen meglepetéseket tartogat számomra.

Mi leszek, ha nagy leszek? Talán futballista leszek. Az a fontos, gólt rúgjak, ne a házban futballozzak.

**Turzai Zsolt,
Magyarlapád**

Testnevelő tanár lettem. Megházasodtam, a fiam nemrég töltötte az 1. évet. A szülőfalumban, Magyarlapádon és Torocón tanítok.

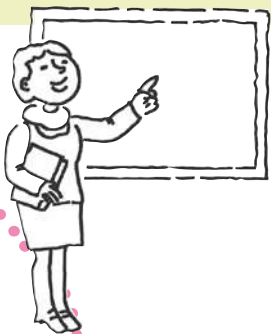

MÜLLER KATI rajzai

Húsz év múlva
harminc leszek,
iskolába nyolckor
nagyon sietek.
Sietek, sietek,
mert húsz év múlva
a tanító néni, én az leszek.

**Fanea Imola,
Sárköz**

A média és a közösség-szervezés felé ka-
nyarodtam. Sok minden nem valósult meg
abból, amit 10 évesen elképzelttem, de úgy
alakítottam az életem, hogy így is jó legyen.

Milyen leszek
húsz év múlva?
Leírom én
négy sorba':
alacsonyabb,
sovány, okos,
barna hajú,
nagycsaládos.

Miért nem tanultam
20 évvel ezelőtt?

**Lészai Róbert,
Kolozsvár**

Érdekes jövőképem volt... Ha nem tanulok, a
Malomárok partján leszek hajléktalan. Akkor
még éltek a Malomárokban halacsákák!
Tanulni mindig is érdemes, de nem a jövőért
való aggodalmaskodásért, hanem kíváncsiság-
ból és örömből!

Istenem, segíts meg,
hogy legyen boldog
az életem!
Vigyázz családomra,
mert én is vigyázok rájuk,
szeresd családomat,
mert én is szeretem őket.

**Cristea Annamária,
Kolozsvár**

Kislányom, Vivien, 7 hónapos, az anyaság mindennapos hullám-
vasútján próbálok bátran ülni (nem mindig jön össze). Azonkívül
zenélgetek, és a versírás mai napig szívemhez kötődő tevékenység.

**Gombos
Dalma Júlia,
Szilágypanit**

Jelenleg gyereknevelési sza-
badságon vagyok, de azelőtt
pályázati szaktanácsadással,
pályázatírással foglalkoztam egy
egyesületnél.

Barna hajú – igen, nem festet-
tem azóta sem. Könyvelésben
dolgozom, idén jön a második
gyerekünk.

**Kerekes Boróka,
Aranyosgyéres**

Mi leszek, ha...

Írd meg nekünk, hogyan látod magad húsz év
múlva! Mi az álmod, mivel szeretnél harminc éve-
sen foglalkozni? Hol élnél szívesen, milyen kör-
nyezetben, milyen emberek között? Utána együtt
szoríthatunk, hogy amire vágytok, teljesüljön, és
Napsugár is legyen húsz év múlva is!

Gyermekkoromban hűséges olvasója és rend-
szeres feladvány-fejtője voltam a Napsugárnak,
számos könyvet, táborozást nyertem.
A sok szép pillanaterért, most ajándékba küldöm
Pillangókisasszony című versemet.

**lochom Zsolt,
Kézdivásárhely**

Zöld erdőnek közepén,
egy kis tisztás rejtekén
egyszer megláttalak én!
Virágról virágra szálltál,
nektárt szívni meg-megálltál.
Pillangószárnyad ragyogott,
s színvarázssá változott.
Te voltál a legszebb lepke –
úgy hívtalak, hogy Életke.
Milyen csodás a természet,
kis hernyóból mivé is tett?
Begubóztál, úgy fejlődöttél,
csodás pillangóvá lettél!
Repülj tovább, vár a világ,
mosolyog rád minden virág!

MARK TWAIN: TOM SAWYER KALANDJAI

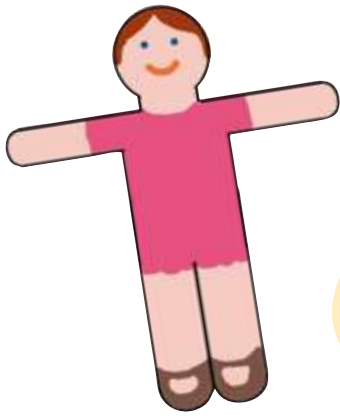
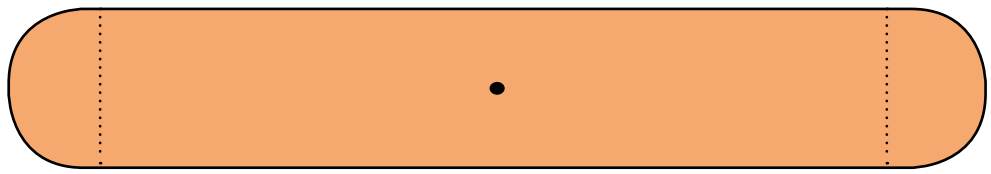
9. rész

Rajzolta: VASS JÓZSEF, rövidítette: LÁSZLÓ NOÉMI

A csavargók magukkal viszik a pénzládikót azzal, hogy elrejtik a barlangban, a kettes számú rejtekhelyen, a kereszt alatt. Tom és Huck felfedezi, hogy Indián Joe a falu egyik kocsmájában bujkál, a kettes szobában. Tom egy éjszaka belopózik hozzá, de a ládikót nem találja. Huck minden éjjel lesi Indián Joe-t. Becky hazaérkezik egy utazásról, szülei egész napos kirándulást szerveznek az osztálytársaknak. A szülők megengedik, hogy Becky aznap este barátnőjénél aludjon. A kirándulók gőzösre szállnak, amely egy erdővel szegélyezett öbölbe viszi őket. Fönt a dombon barlangszáj tántong, nehéz tölgyfa ajtó őrzi. A kirándulók barlanglátogatásra indulnak. Gyertyával kezükben mennek egyre bennebb a barlang széles járatain, melyből minden lépésnél szűk mellékjáratok nyílnak.

Huck közben Indián Joe-nál őrködik. Este Joe valakivel útnak indul föl a faluba. Huck követi őket. A két csavargó özvegy Douglasné házához lopakodik. Joe bosszút forral az özvegy ellen, mert annak néhai férje börtönbe juttatta őt. Arra készül, hogy levágja az özvegy fülét. De csak később, az éj leple alatt, egyelőre a nő nincs egyedül. Huck a legközelebbi házig szalad, segítséget kér. Az ott élő öreg két fiával felfegyverkezve elindul az özvegyhez. De az öregnek tüsszentenie kell, és a csavargók megszöknek. Huck elmondja, hogyan néznek ki: egy süketnéma spanyol és egy rongyos csavargó. És hogy a spanyol Indián Joe. A faluban felfedezik, hogy Tom és Becky nem tért haza a kirándulásról. Keresésükre indulnak a barlangba, de nem találják őket. Három hosszú napig sehol sincs a két gyerek.

JÁTSZÓ- TÉR

A folytonos vonalak mentén vágd körül, a szaggatottak mentén hajtogasd az elemeket. Színes kartonlapra helyezd őket.

- A csúszda két végét ragasztóval rögzítsd az alaphoz.
- A lipinka kisebbik darabjából görbíts hengert, ragaszd az alaphoz, majd rajszeggel rögzítsd rá a felső részt.
- A hinta két tartószerkezete (a szélesebb darab egyben mászóka is) közé ragassz hurkapálca- vagy drótdarabot, erre akaszd a hinta lengő részét.
- A piros csíkból hajlíts kört, ez különíti el a homokozót.

Lapunkra csak három baba fért; te másolj még belőlük, és népszerűsítsd be velük játszótéredet.

